

УДК 37.04:331«1950»

Чумаченко О. А.

канд. іст. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ВНЕСОК ЗАПОРІЗЬКОГО МАШИНОБУДІВНОГО ІНСТИТУТУ В РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО АВІАДВИГУНОБУДУВАННЯ: ДО 125- РІЧЧЯ НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Початок 1950-х рр. ознаменував собою значну активізацію підготовки кваліфікованих спеціалістів у закладах вищої освіти (ЗВО). Для працівників Запорізького моторобудівного заводу (ЗМЗ) одним з таких був Запорізький машинобудівний інститут (ЗМІ). Саме він у подальшому відіграв значну роль у формуванні та накопиченні науково-технічних знань на виробництві. Інститут був тим навчальним закладом, який закінчили керівники заводу В. І. Омельченко та В. О. Богуслаєв.

Запорізький інститут сільськогосподарського машинобудування, що у 1957 р. отримав назву ЗМІ, десятиліттями плідно поповнював інженерний склад заводу. Згідно із внутрішнім наказом № 124 від 30 січня 1950 р., з метою збільшення кількості майбутніх студентів на основі повної самооплатності при ЗВО були організовані підготовчі курси зі строком навчання від трьох до шести місяців. Сталися зміни у структурі закладу: щоб допомогти абітурієнтам вступити на вечірнє відділення, з 1 березня 1955 р. було відкрито 4-місячні курси з підготовки до складання вступних іспитів. На навчання було зараховано 125 охочих отримати додаткові знання. На середину 1950-х рр. у ЗВО уже існували такі спеціальності, як «Машини та технології ливарного виробництва» та «Електричні машини і апарати». У 1955 р. завершився прийом на спеціальність «Сільськогосподарські машини і тракторобудування», а починаючи з 1956 р., припинили набір на спеціальність «Ливарне виробництво чорних та кольорових металів». Відповідно до наказу Міністерства вищої освіти СРСР № 975 від 9 вересня 1954 р. «Про покращення підготовки, розподілу та використання спеціалістів з вищою та середньо-спеціальною освітою», студентів I та II курсів денного та вечірнього відділень існуючої на початку 1950-х рр. спеціальності «Механічне обладнання заводів чорної та кольорової металургії» в 1955 – 1956 н.р. з 2 семестру було переведено на нову спеціальність «Технологія машинобудування». Підготовка спеціалістів за таким напрямом суттєво підвищила рівень співпраці ЗВО із ЗМЗ. Працівники, що хотіли отримати освіту без відриву від виробництва, ще з початку 1950-х рр. могли вступити на спеціальність, а з 1956 р., із

завершенням прийому до груп «Механічне обладнання заводів чорної та кольорової металургії», з'явилася можливість отримати фах за спеціальністю.

Уперше вечірнє відділення за профілем заводу було відкрито в 1957 – 1958 н.р. ЗМЗ мав укомплектувати дві групи вечірнього та одну групу денного відділень. Саме з цього року прийом до закладу почав здійснюватися за рекомендаціями адміністрації, партбюро та профспілкових організацій цехів та відділів. На підставі нового положення про прийом до ЗВО переваги мали особи з дворічним стажем роботи на виробництві.

З 1958 р. в інституті було відкрито нову спеціальність «Електрифікація промислових підприємств та установок». Для залучення до навчання малокваліфікованих робітників у ЗМІ було відкрито заочне відділення. У 1960 р. заочне відділення було реорганізовано в загальнотехнічний факультет. Навчання проходило у два етапи: до четвертого курсу студенти отримували загальнотехнічну освіту, а протягом наступних трьох років – спеціальну підготовку за обраними ними спеціальностями.

Згідно з Постановою МВО СРСР від 18 вересня 1959 р., керівництво заводів забор'язувалося направляти робітничу молодь до вищих навчальних закладів. Для цього проводився відбір кандидатів, яких затверджували на виробничій нараді. Перевага надавалася робітникам, які закінчили підготовчі курси.

Отже, запропоновані ЗМІ форми здобуття освіти давали змогу задовільнити потребу в спеціалістах, яких бракувало на підприємствах, одним з яких був Запорізький моторобудівний завод.